

Pionjären hänades:

"Så fult han åker"

Hannes Schneider var den som "slutgiltigt" införde en teknik som passade den speciella alpina terrängen. Här i en "Stämchristiania". Och han försvarade envist sitt sätt att åka.

St Anton am Arlberg i Österrike är födelseorten för den moderna alpina utförstekniken. Här hämtades många impulser, som kom att spridas över hela världen genom studier av *Hannes Schneiders* berömda skidskola.

Några av våra främsta profiler i svensk utförsåkning, *Sigge Bergman* och *Olle Rimfors*, besökte St Anton i mitten av 30-talet. Förutom att de lärde sig "Arlbergtekniken" deltog de i flera internationella slalom- och störtloppstävlingar.

Som skolgrabb i Sollefteå blev jag 1935 i min första slalomtävling i tillfälle att se *Olle Rimfors* som föråkare och *Sigge Berman* vinna seniorklassen. Han var inte enbart elegant i åkningen utan också i sin klädsel med vit skidkeps och gula handskar.

Olle Rimfors kom senare att bli min skidlärare, när jag

utbildade mig till instruktör. De båda pionjärerna för den alpina skidsporten fick stor betydelse för etablerandet av utförsåkningsmetoden i Sverige både vad gällde skidskolemetodiken och tävlingsåkningsmetoden.

Så besegrades alptopparna!

I och med bildandet av en skidklubb i Arlberg var grunden lagd för skidtävlingar i St Anton. Unga, ivriga skidåkare sökte sig upp på alptoppar som *Galzigg*, *Valluga*, *Schindler*, *Peischlkopf* för att utveckla sin "vita konst". Det fanns snart inte en alptopp kvar att besegra.

Vid klubbmästerskapen 1903 hittar man en 13-årig skidtalang, *Hannes Schneider* i resultatlistan. Han kom att bli en världsberömd skidpedagog. *Hannes* deltog i sitt första störtlopp 15 år gammal i det sk "Bödele-Rennen".

Vem skulle drömma om att kritisera Ingemar Stenmarks sätt att ta sig fram i storslalombanan från estetisk synpunkt? Nä, ingen. Men när *Hannes Schneider* (bilden t v) införde den nerhukade stilen i utförsåkningen fick han skäll för att den var "oskön". Helst skulle man åka i givakt, menade esteterna. Här fortsätter CALLE BRIANDT sin festliga alpina historik.

FOTO CLAES LÖFGREN

Så här berättar han själv om tävlingen:

"Jag deltog i den s k juniorklassen och blev sist. Men två timmar senare var jag med i backhoppning där jag vann i seniorklassen. Man tyckte då att det var lämpligare för en 15-årig pojke att i pris få ett par skidor än en silverpokal. Det var ett mycket vackert skidpar, 2,36 m långa av ask och med Huitfeldtbindningar".

Redan 1907 vann han "förstamajstörtloppet" i St Christoph och därmed hade han trätt in på en avgörande bana som skidpionjär. På sommaren samma år blev han erbjuden skidlärarjobb i Schweiz men föräldrarna tyckte det var lämpligare att han började i St Anton.

Den unge Hannes Schneider var en mycket god skidåkare men om skidundervisning visste han ingenting. Han kunde visa Telemarksväng, Kristiania (parallellsväng) och plogbågar men inte förklara:

"Detta första år hade jag få elever men mycket tid över för enskild träning, framförallt lärde jag mig åka i hårt tempo".

Men som skidlärare i Österrike fick han inte delta i några skidtävlingar, amatörreglerna förbjöd detta, varför Hannes Schneider gick med i Davos Skidklubb. Han deltog sålunda i de schweiziska mästerskapen 1911 i St Moritz och blev sexa i längdåkning, etta i slalom och tvåa i backhoppning. Som 23-åring blev han åter schweizisk mästare 1913 i Davos med seger i slalom och backhoppning och fyra i längdåkning.

Det skulle vara intressant att i dag få arrangera en dylik 3-kombinationstävling med deltagande av världseliten i alla skidgrenarna.

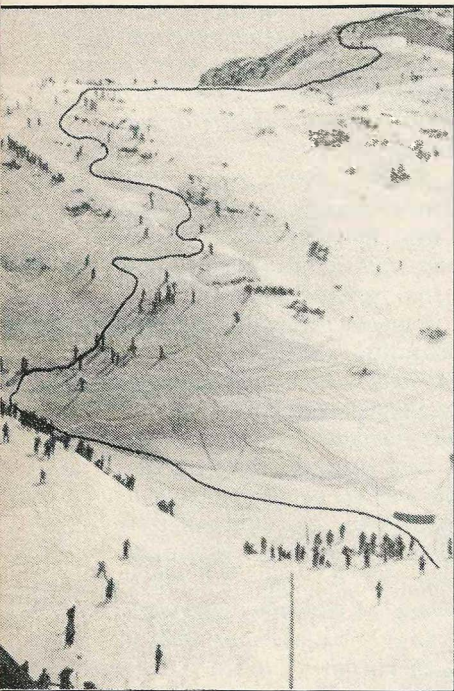
Mitt tips: *Ingemar Stenmark* skulle vinna!

"Oskön" stil - men effektiv

Under första världskriget fick Hannes Schneider kommandering att utbilda elitjägarförband i utförsåkning. Bland annat tränade han sina jägarsoldater att åka uppe på Köningsspitze (3 857 m).

VÄND!

Banbrytarna — dom klättrade, svettades, åkte, föll, skrattade!

En av Hannes Schneiders slalombanor, en ordentlig bit, Maienkopf — St Christoph.

Denna period utvecklade han sitt teoretiska och praktiska kunnande vilket sedan kom till stor nytta i hans civila verksamhet som skidpedagog. Hannes Schneider konstaterade ganska snart att den s k Telemarktekniken eller som Zdarskys "sväng med stavhjälp" inte lämpade sig för hårt tempo i alpterräng.

Han fick kritik för sin åkstil då den var "oskön" — många menade att man skulle åka upprätt och med vacker hållning som en soldat när man passerade mållinjen. Men Hannes försvarade sin metod med att säga: *Så gör man, det går inte att åka på annat sätt i vår terräng*".

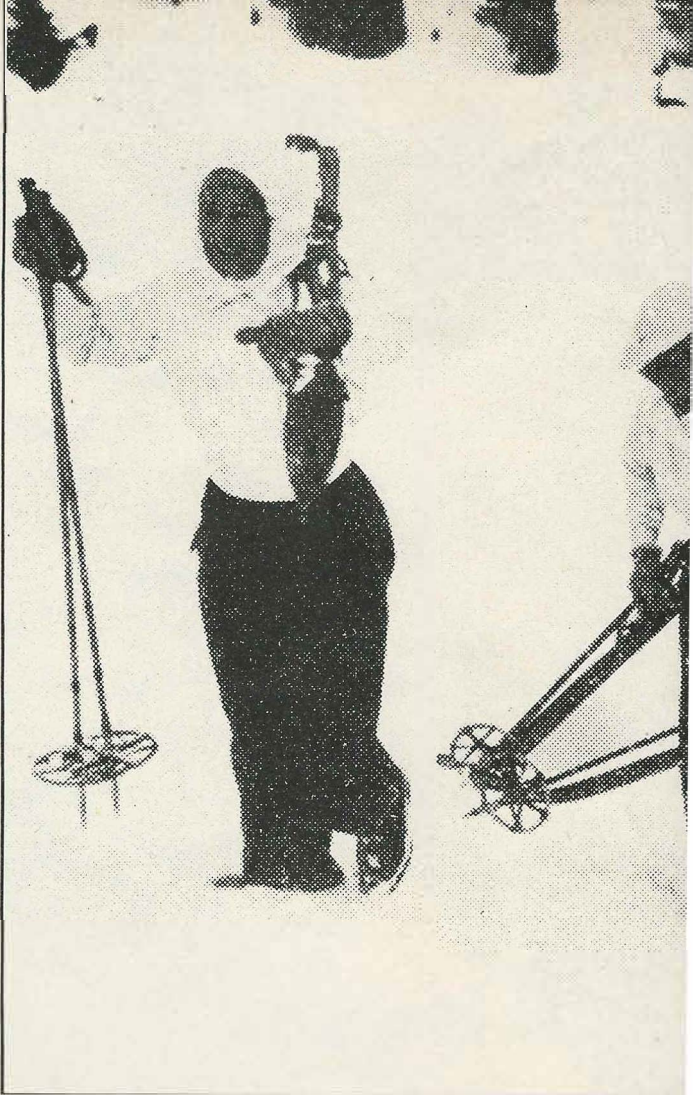
Med den gamla åktekniken blev det många svåra fall, när tempot trissades upp och för att undvika detta intog han en hukad ställning med uttalad framvikt. I svängarna gällde det att undvika hård kantisättning. Friktionsmotståndet minskade med mer planställda skidor och därmed blev svängarna lättare och snabbare.

Schneiders "Arlberg-Skid-skola" kom att bli världsberömd genom filmer av "Freiburger Berg- und Sport-Film-Gesellschaft" med *Dr Arnold Frank* i spetsen. Begeistringen ute i världen för utförsäkning och "Arlbergskolan" i synnerhet blev enorm genom dessa filmer med Schneider och alla hans skidlärare.

Bara namnen på filmerna gör skidälskare lyriska — som "Wunder des Schneesess", "Fuchsjagd (rävjakt) im Engadin", "Die weisse Kunst", "Der Kampf mit dem Berge" osv. I filmerna medverkade förutom Schneider själv sådana berömda åkare som *Rudi Matt* och bröderna *Lantschner*.

Arlbergskolan till Japan!

Allt fler skidorganisationer genomförde skidkurser i St Anton och inbjudningar kom med önskan om gästföreläsningar och demonstrationer. 1930 inbjöds Hannes Schneider att resa till Japan, där han höll två föredrag i Tokyo för att sedan hålla kurser på 21 olika platser.

SVENSK PIONJÄR I.
Olle Rimfors (t v) var nere och studerade den berömda Arlbergtekniken. Här med Olle Dahlman.

SVENSK PIONJÄR II.
Sigge Bergman, som dessutom gjorde intryck på artikelförfattaren genom sin eleganta keps.

Närmast ovan: Två elitåkare på väg upp till starten. Annat var det förr. (Överst: Schweiz' tjejlager tar "fotliften" upp någon gång på 30-talet.

Den japanska regeringen ville göra skidsporten populär, fostra goda åkare och utbildade skidlärare. Schneider återvände hem firad med ordnar och ärebetygelser. Den första alpina skidskolan med St Anton som födelseort och Hannes Schneider som skapare fick snart efterföljare i hela alpvärlden och dess grannländer som Tysk-

land, Tjeckoslovakien, Ungern, Italien, Jugoslavien, Frankrike m fl. Metodik, kurssystem, film, förstklassiga skidlärare, det soliga landet i Arlberg, Kandahartävlingen, den internationella prägeln gör än i dag St Anton till ett av alpernas stora skidparadis.

"Glädjeväckande utförlöpning"

Hemkomna från studier i St Anton hos Hannes Schneider och efter deltagandet i internationella tävlingar skriver

Starten är viktig. Här nedan väntar Otto Furrer på sitt "Los!"
Tv: En åkare går genom elektrongrinden på Dundret, Gällivare.

Bergman—Rimfors i boken "Slalom och Störtlopp" år 1935 bland annat följande:

"En svårighet hos oss på orter utom fjällområdet är, att de flesta ifråga om nivå-skillnad och lutningsgrad lämpliga platser för utförsäkning äro skogbevaxta. Denna olägenhet är visserligen stor, men det är här den rätta viljan ej behöver försätta bergen men väl åstadkomma den avröjning av skog, som erfordras för ett riskfritt utövande av sporten.

Här erbjudes ett stort verksamhetsfält för vårt lands ungdom att med egenhändigt arbete och med stöd av markbesittande, för skididrottens bästa tillräckligt vid- och framsynta personers välvilja, åstadkomma enkla och billiga men för hela bygdens befolkning användbara och nyttiga vinteridrottsplatser.

Här gives en möjlighet att motverka den sk tråkigheten på landsbygden åtminstone under vintermånaderna, ty den glädjeväckande utförlöpningssidrotten lämpar sig

utomordentligt väl för allt skidfolk. För pojkar och flickor, för kvinnor och män, för de skickligare skidlöparna innebär den en förnämlig och härlig kroppsövning.

De som en gång komma underfund med utförlöpningens tjusning, de komma snart att göra allvarliga ansträngningar att uppnå den färdighet, som erfordras för att njuta fullt.

Vårt folk är visserligen sunt och kraftigt. Vi behöva dock — särskilt vintertid — utnyttja alla medel, som kunna bidra till att underhålla vår hälsa och livsglädje. Utförsäkningens härliga konst bjuder oss ett!"

Detta skrevs för snart 50 år sedan efter besök hos Hannes Schneider i hans "Arlberg-Skiskola". □

KÄLLOR:

"Hannes Schneider's Hohe Schule des Skilaufes St Anton am Arlberg" av Prof E A Pfeifer. "Weltwunder Skisport" av Heinz Poldenik. "Slalom och Störtlopp" av Sigge Bergman och Olle Rimfors.